

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BELÇİKA VE LÜKSENBURG GÜMRÜK İTTİHADI BEYNİNDE MÜNAKİT TİCARET VE SEYRİSEFAİN MUAHEDENAMESİNİN TASDİKİ HAKKINDA (1/78) NUMARALI KANUN LÂYİHASI VE HARİCIYE, TİCARET VE MALİYE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI

Türkiye Cumhuriyeti

Başvekâlet

29 Kânunuevvel 1927

Muamelât Müdüriyeti

Mukarrerat Şubesi

Adet : 6/5559

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Hükümeti Cumhuriyetimizle Belçika ve Lüksemburg gümrük ittihamı murahasaları arasında münakit Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesinin tasdiki hakkında Hariciye Vekâleti Celilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 25 Kânunuevvel 1927 tarihli içtimasında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan Kanun Lâyihası ile Esbabı Mucibe mazbatasının muşaddak sureti leffen takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyurulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil

İsmet

Türkiye - Belçika ve Lüksemburg Gümrük İttihadi Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesi Esbabı Mucibe Lâyihasıdır

Lozan mukavelei ticariyesine vazulimza bulunmayan Belçika Hükümetiyle aramızda şimdye kadar münasebatı iktisadiye ve ticariyemizi tespit eyleyen bir mukavelename mevcut bulunmadığından tabiatıyla başlıca ihracat emtiamız Belçika'da asgari tarifeden istifade edememekte ve hükümeti mezkûre ile ticaret mukavelenemeleri bulunan memaliki ecnebiye emtiayı ümasıyle Belçika pazarı ticaretinde rekabet hususunda pek ziyade düşarı müşkülât olmakta idi.

1925 senesi bidayetinde Hükümetimizle münasebatı siyasiyeyi tekrar tesis eylemiş bulunan Belçika Hükümeti tarafından memleketeyn münasebatı iktisadiye ve ticariyesini tanzim ve tespit maksadiyle bir ticaret muahedenamesi akti hakkındaki teklif memleketimiz menafii iktisadiyesini temine fırsatbahş olması dolayısıyla Hükümetimizce memnuniyetle telâkki ve kabul edilmiş ve bunun üzerine tarafeyn Heyeti Murahhasları yekdiğeriyle temasa girişmişlerdir. Muahedenamenin tanzim ve imzası ve mevkiî mer'iyete vaz'ı uzun zamana mütevakkıf bulunduğundan bu müddet zar-

fında Hükümeteyn münasebatı ticariyesinin muvakkat bir mahiyette tanzim ve emtiamızın Belçika ülkesinde asgari tarifeden istifadesinin temini maksadiyle 1 Teşrinievvel 1925 tarihinden itibaren altışar ay müddetle ve mütekabilen en ziyade mazharı müsaade millet muamelesine istinad etmek kayıt ve şartıyla bir muvakkat itilafname aktedilmiş ve elyevm münasebatı iktisadiyemiz 15 Ağustos 1927 tarihinde temdit edilip, 15 Şubat 1928 tarihinde münkazi olacak olan mezkûr Modos Vivendi ahkâmına istinaden idare edilmekte bulunmuştur.

Bu suretle 28 Ağustos 1927 tarihinde imzasına muvaffakiyet elverip bir sureti mütercimesi leffen takdim kılınan Türkiye - Belçika ve Lüksemburg gümrük ittihamı Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesi esas itibariyle Finlandiya, Almanya, Macar muahedenamelerinde münderiç ahkâmı ihtiva eylemekte ve mütekabilen en ziyade mazharı müsaade millet muamelesine istinad etmektedir.

İşbu muahedenameye merbut (A) cetvelinin tetkikinden müsteban buyurulacağı veçh üzere yulaf, badem, incir, fındık, üzüm ve halı gibi başlıca ihracat emtiamız hakkında Hükümeti mezkûrenin İspanya, Avusturya, Almanya gibi muahit devletlere bahşeylediği tenzilât aynen elde edilmiş ve mevaddı mezkûrenin konsolide edilmeleri dolayısıyla, anifülarz hükümetler ile münakit itilaf ve mukavelenamei ticariler, herhangi bir mülahazayı siyasiye veya icabatı maliye dolayısıyla feshedilmiş olsa bile anifülbeyan mevaddın tenzilâtı mezkûreden temadiî istifadeleri temin kılınmıştır.

Mevaddı mezkûre meyanında Belçika'ya yaptığımız ihracat itibariyle mühim bir yekûn tutan tütünlerimiz hakkında elde ettiğimiz tenzilât şayanı kayıt bulunmaktadır. İstatistiklerimize nazaran memleketi mezkûreye senevi vasati olarak ihraç ettiğimiz 785 806 kilo sikletinde ve tahminen bir buçuk milyon lira kıymetindeki tütünlerimizi işbu muahedenamenin aktinden mukaddem beher yüz kilosu için 360 Belçika frangı gümrük resmi tediye eylemekte bulunduğumuz halde işbu muahedenamenin aktiyle mezkûr resmin 220 Belçika frangı üzerinden tahsil ettirilmesi

takarrür etmiştirki, mecmuu 314 322 Belçika frangına baliğ olan tenzilatı mezkûrenin bütün ihracatımızın tezayüdünde ve işbu emtiamızın Belçika pazarı ticaretinde memaliki ecnebiye emtiayı mümasesilesiyle rekabet edebilmesinde mühim bir âmîl olacağı vares-tei iştibah bulunmaktadır.

Bundan başka İzmir Vilâyetimizin mühim ihracat mevaddından bulunan üzüm ve incirlerimiz hakkında da mühim tenzilat istihasına muvaffakiyet elvermiştir. Şöyleki : Belçika'ya senevi ihraç etmekte bulunduğumuz 1 723 329 kilo sikletinde ve 681 810 lira kıymetinde kuru üzümümüzün beher yüz kilosu için evvelce azami tarifeye nazaran 50 X 4 = 200 Belçika frangı gümrük resmi tediyeye edilmekte iken, işbu muahedename ile mezkûr resmin 25 X 4 = 100 Belçika frangı üzerinden tediyesi takarrür ettirilmesine nazaran bu madde hakkında Belçika Hükümetinin ihtiyar eylediği fedakârlık tahminen iki yüz küsur bin liraya baliğ olmakta ve yine memleketi mezkûreye senevi 662 643 kilo sikletinde ve 254 171 lira kıymetinde olarak ihraç ettiğimiz incirlerimize tatbik edilen 54 Belçika frangı gümrük resminin 18 franga ki, 3/1 nisbetinde tenziline muvaffakiyet elvererek senevi vasati ihracatımıza nazaran işbu emtiamızın gümrük resminden de Belçika Hükümetine on iki bin liraya yakın fedakârlık ihtiyar ettirilmiştir.

Bundan maada senevi iki milyon dokuz yüz altmış bir bin altı yüz doksan beş kilo sikletinde ihraç eylediğimiz yulaflar için mevzu 9 X 2 = 18 Belçika Frangı 3 X 2 = 6 franga, 15 200 kilo sikletinde gönderdiğimiz bademlerimizden evvelce cibayet edilmekte bulunan 105 X 2 = 210 frank resim 35 X 2 = 70 ve kabuksuz bademler için 210 X 2 = 420 frank resmin de 50 X 2 = 100 franga tenziline ve evvelce tulen arış istikametinde 150 düğümü havi bulunan halılarımızın beher yüz kilosundan alınmakta olan 9 X 5 = 45 frank 8 X 3 = 24 franga ve 151 den 250 sıraya kadar halılardan mehuz 15 X 6 = 90 frang resim 8 X 5 = 40 ve 201 ilâ 251 düğümü havi halılara tarh edilen 6 X 2 = 131 frank resim 8 X 7 = 56 franga ve 251'den 300'e kadar düğümü havi halılardan cibayet olunan 30 X 6 = 180 frank resim 10 X 8 = 80 franga ve 301 ilâ 350 düğümü muhtevi halılardan alınan 45 X 6 = 270 frank resim 15 X 8 = 120 ve 351 ilâ 400 kadar düğümlü halılardan alınan 60 X 6 = 360 frank resim 20 X 8 = 160 franga ve 400 düğümden daha ziyade düğümü havi bulunan halılardan ahzedilen 75 X 6 = 450 frank resmin de 25 X 8 = 200 franga tenziline muvaffakiyet elvermek suretiyle işbu emtiamızın Belçika pazarı ticare-

tinde temin ve tezyidi revacına muvaffakiyet elvermiştir. Bu suretle (A) listesinde muharrer olup, Belçika'ya vuku bulan ihracatı 2 790 633 lira kıymetinde ve 6 308 068 kilo siklotindeki yedi kalem eşyamız için Belçika Hükümetince gümrük tarifei asliyesine nazaran ihtiyat edilmiş olan fedakârlık miktarı tahminen 10 000 000 Belçika frangına ve Türk evrakı nakdiyesi ile yarım milyon liraya baliğ olmaktadır.

(A) cetvelinde tespit ettiğimiz bu mevad mukabilinde Belçika'nın ihracat emtiyasından başlıcaları (B) cetvelinde tespit kılınmış ve bunlar hakkında zaten hükümeteyn beyninde ve elyevm hükmü cari bulunduğu Berveçhibalâ arz edilmek bulunan muvakkat itilafnameler ile de tatbik eylemekte bulunduğumuz Lozan tarifesinde mezkûr emsali tezyit üzerinde gümrük resminin istiyfasında devam olunacağı tasrih edilmiştir.

İşbu listelerde muharrer mevaddan bir veya bir kaçı hakkında tarafeyni akıdeynin üç ay evvel yekdiğerini haberdar etmek şartıyla serbestisini ihraz eylemek hakkına malik olacağı ve bu salâhiyet istimal edildiği takdirde, resmi fesih edilen mahsul veya müstahselat hakkında en ziyade mazharı müsaade millet muamelesinin tatbik olunacağı ve tarafeyni akıdeynden biri herhangi bir mülahaza dolayısıyla tarife serbestisini tekrar eylediği mevaddın tabi buldukları resim gümrüğünü tezyit ettiği takdirde diğer tarafın da aynı adette maddelerin resimlerini nisbeti mezkûre dahilinde tezyide hakkı olabileceğine dair imza protokoluna vaz'ı ahkâm edilmiş bulunduğu gibi mezkûr (A) ve (B) listelerinde münderiç ve İngiliz Lirasının tutarı 745 kuruş ve 175 Belçika Frangı olmak esasıyla tespit edilmiş olan emsallerin bu kıymetlerden biri veya diğerinin fii vasatısı mütekaddem bir ay esnasında berveçhibalâ esaslar ile ekalli % 30 derecesinde bir fark irae ederse kambiyo temevvüca-tıyla münasip bir surette tadil edileceği ve bu suretle tadil edilen emsalin üç ay zarfında mer'i kalacağı ve üç ayın hitamında icabeylediği takdirde emsallerin son ayın vasati kambiyo haddine nazaran tadil kılınacağı ve mamafih Türk lirasının kıymeti tezayüd eylediği takdirde beş emsal tezyidinin ancak İngiliz lirası beş kağıt Türk lirasından az kıymette olduğu zamandan itibaren tenkis kılınacağı ve mevzubahis iki bent ahkâmının bu muahedenamenin birinci maddesinde muharrer bulunan en ziyade mazharı müsaade millet kaidesi prensibine irası hâlel eyleyemeyeceği hakkında imza protokoluna ayrıca ahkâm derc kılınmıştır.

Bundan başka Türkiye Hükümetinin işbu protokolla melfuf cetvelde tatad olunan müstahsalat için mezkûr cetvelde muharrer istihsak resimlerini tebayı mahalliyeye tatbik edilen aynı şerait dahilinde Belçika ve Lüksemburg tebasından da istiyfaya devam edeceği imza protokoluna vaz'ı ahkâm edilmek suretiyle ayrıca teğyit kılınmıştır.

Seyrisefain hususatına gelince: Tarafeyni akıdeyn ülkeleri arasında Ticaret ve seyrisefainin serbest olacağı ve binaenaleyh mukabil münasebatı ticariyeleri, bazı hususat müstesna olmak üzere, ithalat ve ne de transit hususlarında memnuniyet ve takyidat vazı suretiyle sektedar etmiyecekleri ve demiryolları vasıtasıyla nakliyat ve buna müteallik umumi resim ve ücretler hakkında da tebayı mahalliyeye bahşedilen muamelenin mütekabilen tatbik olunacağı ve yalnız her bir tarafı akidin kendi ülkesinde bir sınıf halk veya emtia lehinde tenzilatlı tarife veya nakliyat kolaylıkları ile kendi ülkesinin muhtelif kısımları arasında veya komşu devletlerle ticaretin inkişafı için bazı hatlar üzerinde hususi fiyatlar bahşetmekte serbest bulunacağı işbu muahedenameye dercedilmiş ve seyyar ticaret memurları, seyrisefain, tahlisiye hususlarında tebayı mahalliyeye ve en ziyade mazharı müsaade millet tabasına bahşedilen aynı teshilattan müstefit olunması takarrur ettirilmiştir.

Velhasıl Hükümeteyn murahasaları tarafından memleketlerinin mevzuatı hukukiye, maliye ve icabatı iktisadiyesi nazarı itibare alınmak suretiyle tanzim ve imza edilmiş bulunan işbu muahedename tarafeyn münasebatı ticariyesinin suhulet ve emniyetle inkişafına hadim olacağı meczum bulunmaktadır.

Türkiye
Büyük Millet Meclisi 5 . 4 . 1928
Hariciye Encümeni
Karar Numarası : 9

Hariciye Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika ve Lüksemburg Gümrük İttihadı beyninde münakit Ticaret ve Seyrisesefain muahedenamesinin tasdiki hakkındaki Encümenimize muhavvel Kanun Lâyihası ile merbutatı tetkik olundu.

Muahedenamenin Encümenimizi alâkadar eden noktalarının Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince bu bapta öteden beri takip edilmekte olan esasatı umumiyeye mütabık olduğu anlaşılmağla ticari ve iktisadi cihetlerinin tetkiki zımnında lâyihai kanuniye

Ticaret Encümenine tevdi buyurulmak üzere Riyaseti Celileye takdim kılındı.

Reis	Mazbata Muharriri
Erzincan	Mahmut
Saffet	
Kâtip	Aza
Edirne	
Zeki Mesut	
Aza	Aza
	Falih Rıfki
Aza	Aza
	Bekir Lütfü
Aza	Aza
	Kocaali
	Ibrahim Süreyya

Türkiye
Büyük Millet Meclisi 15 Nisan 1928
Ticaret Encümeni
Karar Numarası : 21

Ticaret Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika ve Lüksemburg Gümrük İttihadı arasında 1927 senesi Ağustosunun yirmi sekizinci günü Ankara'da akit ve imza edilen Ticaret mukavelenemesinin tasdiki hakkında Başvekâleti Celileden mevрут ve Encümenimize havale edilen Lâyihai Kanuniye ve ona merbut mukavelename Encümenimizde tetkik ve müzakere olunarak diğerk devletlerle aktedilen emsaline muvafık olduğu görülmüş ve aynen kabul edilerek Heyeti Umumiyeye arzı kararlaştırılmıştır.

Reis	Mazbata Muharriri
Burdur	Zonguldak
Mustafa Şeref	Hüsnü
Kâtip	Aza
Şebinkarahisar	İstanbul
İsmail	Hüseyin Hüsnü
Aza	Aza
Eskişehir	Kocaali
Emin	Reşit Saffet

Maliye Encümeni Mazbatası

19 . 5 . 1928

Riyaseti Celileye

Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika ve Lüksemburg Gümrük İttihadı arasında 1927 senesi ağustosunun yirmi sekizinci günü Ankara'da akit ve imza edilen Ticaret Mukavelenemesinin tasdiki hakkında Baş-

vekâleti Celileden mevрут Lâyihai Kanuniye ve merbutu Ticaret ve Hariciye Encümenleri mazbatalarıyla Encümenimize havale buyurulmakla tetkik ve müzakere edildi.

Muahedename, teatisinden itibaren iki sene müddetle mer'î gümrük tarifesine göre bir kısım eşya üzerinden tenzilatlı tarife tatbikini mübeyyin ve emsali muahedelerdeki usule muvafık ise de müddet itibariyle diğer ticaret muahedelerinin hitamından sonra dahi devam edecek mahiyette görülmüştür. Münasebatı iktisadiyesi Belçika ve Lüksemburgla kıyas kabul etmiyecek derecede mühim ve vasi bulunan diğer devletlerle aktedilmiş ticarî muahedat müddetinin hitamında Belçika ve Lüksemburg gümrük mukavelesinin iktisap eylemiş bulunduğu hukukun ika edeceği müşkülât derpiş olunarak muahedenameye merbut ve muahedenamenin cüz'ü mütemmimi olan protokol mucibince ledelicap serbestii iktisabı için vakit ve zamanında icabeden teşebbüsata girişileceği yolundaki Hariciye Vekili Beyefendinin beyanatını esas ittihaz eden Encümenimiz, muahedeye merbut (B) cetvelindeki ahkâmdan bilhassa, (270,296,323,424) numaralarındaki mevad ile lüzum görülecek diğer mevad üzerinde serbestimizi temin için protokol mucibince hakkı feshimizi istimal eylemek üzere tasdik edilmesi lüzumuna kani olmuştur. Atıyen daha esaslı müşkülâtın zuhuruna meydan kalmamak için memleketin iktisadi inkişafını ve mali ihtiyacını tatmin edecek yeni tarifenin gelecek sene ictimamında behemahal mevkiî mer'iyete vaz'ına ait muamelenin ikmalî lüzumu ehemmiyetle kaydedilmekle beraber yeni tarifenin tasdikine kadar kısa müddet için icabı halinde eski tarifeye müstenit mukavele aktinden ise muvakkat itilafnameler ile temini maslahat edilerek uzun müddetli mukavelenamelerin yeni tarife esasına tevfiik edilmesi lüzumlu addolunmuştur. Maruzatı anıfeye göre hakkı feshimiz mahfuz olan mezkûr mukavelenameyi Heyeti Umumiyyenin nazarı tasvibine arz eyleniz.

Maliye Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Gümüşhane	Gaziantep
Hasan Fehmi	Ahmet Remzi
Kâtip	Aza
Balıkesir	İstanbul
Fahrettin	Fuat
Aza	Aza
Bayazıt	Trabzon
Şefik	Ali Becil

Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Gümrük İttihadı Arasında Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesi Bir taraftan

Türkiye Cumhuriyeti Reisi,

Ve diğer taraftan,

Mevcut itilaf mucibince gerek kendi ve gerek Fehametlû Lüksemburg Granddüşesi namına hareket eden Haşmetlû Belçika Kralı hazretleri,

Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Gümrük ittihadı arasındaki mübadelâti ticariyeyi terqip ve münasebatı iktisadiyeyi tevsi etmek arzusuyla, bir ticaret ve seyrisefain muahedesini aktine karar vermişler ve,

Türkiye Reisi Cumhuriyet Hazretleri :

Gaziantep Mebusu ve sabık Ticaret Vekili Ali Şevki Bey ile Hariciye Vekâleti Müsteşarı Ali Şevki Beyi,

Ve Belçika Kralı Hazretleri:

Türkiye Reisi Cumhuriyet Hazretleri nezdindeki Se-firi ve Fevkalade Murahhası Leopolt Nişanının dördüncü rütbesini hamil Baron Jan Döwillen Fani Dö-sorin Cenaplarını,

Murahhas tayin eylemişler ve müşarünileyhin usulüne muvafık bulunan salâhiyetnamelerini yekdiğeri-ne tebliğ eyledikten sonra atideki maddeleri kararlaştırılmışlardır.

Madde 1. — Tarafeyni akıdeynden birinin ülkesinden neşet eden müstahsalatı arzıye ve sınıaye diğer taraf ülkesine hini ithalinde üçüncü bir devletin mürasıl mahsulatının tabi olduğu veya tabi tutulacağı te-kâlîfi rusumiyeden, emsalden, resimlerden veya sair teklifattan başkasına veya daha fazlasına tabi tutul-muyacaktır. Her iki memleketten neşet edip, (A) ve (B) merbutlarında muharrer bulunan mahsulat bi-rinci fıkranın hükümlerinden müstefit olmakla beraber emsali tezyit ve rusumu munzamma dahil olduğu halde cetvellerde tespit edilmiş olan ithalat resimlerinden daha fazlasına tabi tutulmuyacaklardır.

Madde 2. — Tarafeyni akıdeynden her birinin müstahsalâtı arzıye ve sınıayesi bir veya bir kaç memleketi saliseden transit suretiyle geçtikten sonra tarafı diğer memleketine ithallerinde bunların menşe memleketlerinden doğrudan doğruya ithalleri takdi-rinde alınacak gümrük resimlerinden veya mükellefin-den başkasına veya daha yükseğine tabi tutulmuyacaklardır. Bu hüküm, mevzuatı kanuniyeyi müteallikası mucibince bilâ vasıta ve bilvasıta transit halindeki emtiaya da tatbik edilir.

Madde 3. — Tarafeyni akıdeynden birinin ülkesinden diğerinin ülkesine müteveccihen ihraç edilen müstahsalat en ziyade mazharı müsaade millet ülke-

sine gönderilen mümasil müstahsalata tatbik edilen veya edilecek olanlardan başka veya daha yüksek resimlere veya harclara tabi tutulmuyacaktır.

Üçüncü bir memleket ile müsavî mertebede muamele görmek hususu ithalat ve ihracat resimlerinin tarzı cibayetine gümrük antropolarında bulunan emtiaya ve gümrük eşkâl ve muamele ve aidatına ithal, ihraç olunan veya transit halinde geçen emtianın gümrüğe sevkinde ve gümrükte muamele görmesine dahi şamildir.

Madde 4. — Tarafeyni akıdeynden birinin ülkesinden neşet eden müstahsalâtı arzıye ve sınaie tarafı diğer ülkesinde her ne mahiyette olursa olsun dahili rumus noktai nazarından bu hususta en ziyade mazharı müsaade olan üçüncü memleketin mümasil müstahsalatına bahşedilmiş veya edilebilecek olan muamelesinin aynından istifade edecektir.

Madde 5. — Tarafeyni akıdeynden her biri ithal olunan emtianın menşei memleketini tespit etmek için bu emtianın mezkûr memleket müstahsalâtı arzıye ve sınaiesinden bulunduğunu veyahut orada şekillerinin uğradıkları tahavvülat dolayısıyla ol veçhile kabulü icabettiğini müsbet bir menşei şahadetnamesi ibrazını talep edebilecektir.

Tarafeyni akıdeyn arasında müşterek bir itilâf ile tanzim edilen menşei şahadetnameleri gerek Ticaret veya Ziraat Vekâletleri, gerek mürselin mensup olduğu Ticaret Odası, gerek mürselinileyh memleketin kabul edeceği bilumum taazzuv veya heyet tarafından ita olunacaktır.

Mürselinileyh memleketin Hükümeti menşei şahadetnamelerinin kendi mümesili siyasi veya şebhenderisi tarafından talep etmeye hakkı olacaktır.

Mürselinileyh memleket tarafından ehemmiyeti cüziyeyi haiz irsalat için menşei şahadetnamelerinden muafiyet bahş olunabilir.

Madde 6. — Tarafeyni akıdeyn ülkeleri arasında Ticaret ve Seyrisefain müteakabilen serbest olacaktır. Binaenaleyh akıdeyn mukabil münasebatı ticariyelerini ne ithalat ihracat ve ne de transit hususlarında hiç bir güna memnuiyet veya takyit ile sektedar etmemeyi taahhüt ederler. Bununla beraber tarafeyni akıdeyn:

1. — Taayyüş ve tegaddiye elzem olan menabiin muhafazası ve milletin iktisadi faaliyetinin vikayesi için,

2. — Emniyeti âmmeye ve selâmeti Devlete müteakillik esbaptan dolayı,

3. — Zabitayı sıhhiyeye mütedair esbap dolayısıyla veyahut faydalı hayvanat ve nebatatın hastahlara haşarat ve tufeylatı muzırreye karşı bu bapta kabul

edilmiş olan beynelmîlel esasata tevfikân himayesini temin zımnında,

4. — Devlet inhisarlarına mevzu teşkil eden emtia için ve yerli emtianın dahilde istihsal, bey, nakliyat veya istihlâki hususunda kavanini dahiliye ile vaz edilmiş veya edilecek olan memnuiyetler ve takyitle- rin aynı cins ecnebi emtiasına tatbiki zımnında,

5. — Sikkê veya maden halinde altının ihracını men etmek için,

6. — Afyon vesair zehirli mevaddın istimalini men için ithalat ve ihracata memnuiyet vaz etmek hakkı ancak bu tedabirin aynı şerait altında bulunan bütün memleketlere tatbiki takdirinde muhafaza eylerler.

Madde 7. — Tarafeyni akıdeyn kendi ülkelerinde eşhasın, yolcu ağırlıklarının, her mahiyette emtianın, irsalatın, gemilerin arabalar ve demiryolu vagonlarının veya sair nakliye vasıtalarının transitlelerine ait kâffe hususatta en ziyade mazharı müsaade millet muamelesini müteakabilen yekdiğerine temin ederler.

Madde 8. — Eşhasın, yolcu ağırlıklarının, emtianın demiryolu vasıtasıyla nakillerine gelince:

Tarafeyni akıdeyn sevk muamelesi, nakliye ücretleri, nakliyata müteakillik umumî resimler hakkında kendi tabalarına bahşettikleri muameleyi müteakabilen yekdiğerine temin ederler.

Şu kadar ki, her bir tarafı akit kendi ülkesinde bir sınıf halk veya emtia lehinde tenzilâtli tarife veya nakliyat kolaylıkları bahş veya müsaade etmekte serbesttir. Kezalik kendi ülkesinin muhtelif kısımları arasında veya komşu devletlerle ticaretin inkişafı için bazı hatlar üzerinde hususi fiyatlar bahşedebilir.

Madde 9. — Tarafeyni akıdeynden birinin tabası olan seyyar ticaret memurları diğer tarafın ülkesinde faaliyetleri ve bilhassa numuneler için bahş edilmiş olan gümrük kolaylıkları hususunda en ziyade mazharı müsaade milletin seyyar ticaret memurlarına edilen muamelesinin aynından müstefit olacaklardır.

Tarafeyni akıdeynden birinin ticaretlerini icra zımnında panayırlara veya pazarlara giden tabası diğerinin ülkesinde en ziyade mazharı müsaade millet muamelesinden daha dün bir surette muamele görmüyeceklerdir. yukarıdaki hükümler ve seyyar erbabi sanata ve ne ayak satıcılığına kabili tatbik olmadığından tarafeyni akıdeynden her biri bu bapta kendi mevzuatı kanuniyesininin serbestii tâmmını muhafaza ederler.

Madde 10. — Tarafeyni akıdeynden birinin sancağını hamil olup, boş veya yüklü olarak diğer tarafa ait sulara ve limanlara girecek veya buralardan çı-

kacak olan sefain ve merakip mahalli hareket veya azimetleri neresi olursa olsun her güna hususatta aynı ile sefaini milliyeye tatbik edilen muameleden müstefit olacaklar ve her ne ünvan altında bulunursa bulunsun devlet, vilayetler, nahiyeler veya tarafı hükümetten sâlahiyatı haiz her hangi bir taazzuv nam ve menfaatine istiyfa olunup, merakibi milliyeye tahmil edilmiş veya edilebilecek olanlardan başka hiç bir güna harç ve rusuma tabi tutulmuyacaklardır.

Madde 11. — Hamuleler mevrit veya mahreçleri neresi olursa olsun milli sancak altında ithal veya ihraç edildikleri takdirde tabi olacakları rusum veya mükellefiyattan ne başkasına ve ne daha şedidine tabi olmayacaklar ve ne de bu takdirde başkaca bir muamele görmeyeceklerdir.

Yolculara ve bunların ağırlıklarına aynen milli sancak altında seyahat ediyorlarmış gibi muamele olunacaktır.

Madde 12. — On ve on birinci maddelerin ahkâmı münhasıran millî sancağa ait olan kabotaja, balıkçılığa, kılavuzluk etmeye, kılavuz istihdamına, romorkör işletmeye vesair liman hidematına ve kezalik dahili sularda seyrisefaine kabili tatbik olmayacaktır.

Gemilerin ve kezalik bunların hamulelerinin millî bayrağa temsili hususu millî ticareti bahriyeye verilmiş veya verilebilecek olan her ne güna tahsisat ve ikramiyelere şamil olamaz.

Madde 13. — Merakip ve sefainin tabiyeti her iki tarafca devleti aidesinin salâhiyattar makamâtı canibinden her memleketin kavanin ve nizamatına tevfi kan bu bapta verilen vesaik ve şahadetnamelere göre tanınacaktır. Tarafeyni akıdeynden biri canibinden verilen hacmi istiabi şahadetnameleriyle hacmı istia bına mütedair sair vesaik iki taraf arasında hususi bir itilafın aktine intizaren diğer tarafca muteber addolunacaktır.

Sefainin kabiliyeti seferiyesine müteallik vesaik hakkında muamele böyle olup, bunların ibrazı üzerine tarafeyni akıdeynden birinin bütün gemileri diğer tarafın liman ve sularında işbu vesikaların vusubunu tahkik etmek gayesiyle yapılacak muameleden başka bilcümle muamelattan müstesna tutulacaktır.

Madde 14. — Tarafeyni akıdeynden birinin sancağını hamil olup, mahza hamulelerini itmam veya bunlardan bir kısmını ihraç maksadıyla diğer tarafın bir limanına giren gemiler ve sefineler limanına girdiği devletin kanunlarına ve nizamlarına tevfi hareket ederek hamulelerinin bir başka limana veya bir başka memlekete gönderilecek kısmını derunlarında muha-

faza ve işbu kısmı ahiri esasen ancak millî seyrisefain için mevzu en aşağı hat üzerinden cibayet edilecek olan muhafaza harçlarından maada hiç bir resim veya ücret tesviyesi ile mükellef tutulmaksızın ihraç edilebileceklerdir.

Madde 15. — Tarafeyni akıdeynden birine mensup bir sefinenin tarafı diğer sularında batması, karaya oturması, denizde hasara veya mecburi tevakkufa uğraması gibi hadisatta sefine ve hamulesi işbu memleketin kavanin ve nizamatının ahvali mümasede sefa ini milliyeye bahşettiği müsaedat ve muafiyatın aynıdan istifade edeceklerdir.

Geminin kaptanına, mürettebatına ve yolcularına gerek bunlar için gerek sefine hamulesi için aynıyle tabayı mahalliyeye tatbik edilen tarz ve derecede ifa-yı muavenet edilecektir.

Tahlisi resmine gelince, tahlisin vuku bulunduğu memleketin mevzuatı kanuniyesi tatbik olunacaktır.

Karaya oturmuş veya batmış bir geminin kurtulan emtiası istihlaki dahili için memlekete ithal edilmiş olmadıkça hiç bir gümrük resmine tabi tutulmuyacaktır.

Madde 16. — Üçüncü bir devlet ile müsavi derecede muamele :

1. — Tarafeyni akıdeynden biri canibinden hem-hudut memleketler ile hududun her iki tarafından on beş kilometre tecavüz etmeyen bir mıntıka dahilinde vuku bulacak hudut ticareti için bahşedilmiş veya bilahare edilebilecek olan imtiyazata,

2. — Bir gümrük ittihadından münbais müsaedatı mahsusaya,

3. — Türkiye ile 1923 senesinde Osmanlı İmparatorluğundan ayrılan memleketler arasında gümrük ve aelalumum diğer kâffe mevaddı ticariye hakkında halen mevcut bulunan veya atıyen ihdas edilecek olan menafi ve müsaedatı mahsusaya tatbik edilmeyecektir.

Madde 17. — Bu muahedename tasdik olunacak ve tasdiknameleri sürati mümkün ile Brüksel'de teati edilecektir.

Tasdiknamelerin teatisi tarihinden bir ay sonra bu muahedename mevkü mer'iyete girecek ve iki senelik müddeti haiz olacaktır. Bu tarihten itibaren tarafeyni akıdeynden biri tarafından fesih edilmedikçe mer'ü kalacak ve fesih keyfiyeti ancak üzerinden altı aylık bir müddetin mürurundan sonra hükmü caiz olacaktır.

Tasdiklenilmekal murahaslar işbu muahedenameyi imza ve zîrine mühürlerini vaz etmişlerdir.

1927 senesi Ağustosunun yirmi sekizinde Ankara'da iki nüsha olarak tanzim olunmuştur.

İmzalar

Ali Cenani

Ali Şevki

İmza Protokolü

Jan Dövilien Fani

Bu muahedenin imzasına mübaşeret edildiği sırada akit taraflar atideki hükümlerde itilaf etmişlerdir:

Birinci Maddeye Müteferrian

Tarafeynden her biri üç ay evvel haber vermek şartıyla (A) ve (B) listelerindeki fıkralarından biri veya bir kaç hakkında serbestisini tekrar ihraz etmek hakkına da malik olacaktır.

Bu salâhiyat istimal edildiği takdirde resmi fesih edilen müstahsil veya müstahsalat hakkındaki rejim en ziyade nazarı müsaade millet muamelesinden mütevellit muamele olacaktır. Şurası mukarrerdirki iki tarafeyni akıdeynden biri, her hangi bir sebeple olursa olsun, tarife serbestisini tekrar iktisab edilmediği maddeler hakkındaki resimleri tezyit ettiği diğer taraf aynı adette maddelerin, resimlerini aynı nisbette tezyit etmek hakkını haiz olacaktır.

(A) ve (B) listelerinde münderiç olup, ingiliz lirasının tutarı 745 kuruş, ve 175 Belçika Fransı olmak esasıyla tespit edilmiş olan emsaller, bu kıymetlerden biri veya diğerinin fiî vasatısı mütekaddem bir ay esnasında balâda mezkûr esaslar ile akalli % 30 dere-

cesinde bir fark irae ederse kambiyo temevvucatiyle münasip bir surette tadil edilecektir. Bu suretle tadil edilen emsaller müteakip üç ay zarfında mer'î kalacaktır. Ve üç ayın hitamında emsaller icabederse son ayın kambiynosunun vasati haddine göre tadil olunacaktır. Mamafih Türk lirasının kıymeti yükseldiği takdirde «Beş emsali» ancak İngiliz lirası beş kağıt türk lirasından az kıymetinde olduğu zamandan itibaren tenkis edilecektir.

Şurası mukarrerdirki, yukarıdaki iki bendin hükümleri bu muahedenin birinci maddesinde muharrer olan en ziyade mazharı müsaade millet kaidesi prensibine irası halel etmez.

Dördüncü Maddeye Müteferrian

Şurası mukarrerdir ki, bu protokola melfuf cetvelde gösterilen istihlak resimlerini Türkiye kendi tabasına tatbik ettiği aynı şartlar dahilinde Belçika ve Lüksemburg tabasından cibayete devam edecektir.

(A) Listesine Müteferrian

«Sultaniye» üzümü tabirinden şarkta veya anadoluda çıkan kuru sarıya yakın esmer renkli çekirdeksiz üzüm maksuttur.

«Razaki» üzümü unvanından İzmir mıntkasında çıkan uzunca şekilde, sarımtırak renkli, sert kabuklu, çekirdekli fazla etli bir meyve maksuttur.

Bu protokol işbu muahedenamenin mütemmim cüzünü teşkil eder ve muahedename ile aynı zamanda mer'iyete vaz olunur.

(A) LİSTESİ

Tarife Numarası	Esami Eşya	Gümrük Resmi	Emsali Tezyid
51	Hububat (Kavrulmuş olanlar dahil) Evvelâ - Yulaf	100 Kilo 3	2
74	Badem : Saniyen - Kuru		
	1. Kabuklu	35	2
	2. Kabuksuz	50	2
80	İncir : Saniyen - Kuru		
85	Fındık : Evvelâ - Kabuklu (Üst kabuğu olan ve olmayan)	7	3
	Saniyen Kabuksuz	14	3
98	Üzüm : Saniyen - Kuru sultaniye ve razaki nevi		
	1. Saikim halinde	25	4
	2. Saireleri	25	4
277	Gayrı mamül tütün : Evvelâ - İşlenmemiş	320	
523	Halı : Evvelâ - Ucu düğümlü veya ilmikli : Her maddeyi asliyeden (Ve taklitler de dahildir) Tulen arışı istikametinde		
	1. Yüz sıra düğüm veya daha ziyade	3	8
	2. 151 sıradan 200 sıraya kadar	5	8
	3. 201 sıradan 250 sıraya kadar	7	8
	4. 251 sıradan 300 sıraya kadar	10	8
	5. 301 sıradan 350 sıraya kadar	15	8
	6. 351 sıradan 400 sıraya kadar	20	8
	7. 400 den daha ziyade	25	8

(B) LİSTESİ

Tarife Numarası	Esami Eşya	Gümrük Resmi	Emsali Tezyid
270	Pamuk mensucat : Evvelâ- Kasarsız	100	Kilosundan
	1. Kaput bezi, Amerikan bezi, Nik- lot sargı bezi (Vestklöt) Ham dimi (Granvil), Gredril, ham gömlek bezi (Grevşutik) Ham famirik, astarlık (Grolon (Ktöt) ve emsali kasarsız sair mensucatu fanilelik (Finalinet) da- hil olduğu halde...	400	
5	Rabian : Boyalı veya istanpalı : İşbu tarifinin başka yerlerinde zik- rolunmayan sair biçümle boyalı ve- ya istanpalı parlatılmış, perdahlı, da- maskolu, veya fason, krepon, reps, çizgili ve çiçekli mensucat, örtü ve bunların mümasili mensucat ve bo- ya istampalı iplik ile mamul istam- palı fanilelik (filanilet) tesmiye olu- nanlar da dahil olduğu halde...	566	
296	Her nevi damasko veya istampalı keten bezi ezcümle : Sofra örtüsü ve peşkiri ve yüz havlusu hazır yapılmış ve yapılmamış şirit ve örülmüş saçak, kesilmemiş mendil, yatak örtüsü, ma- sa örtüsü	1 000	
323	İşbu tarifinin başka yerinde zikrolun- mayan mensucat ve kumaş, dibek- lenmiş veya dibeklenmemiş, erkek veya kadın elbisesi veya döşeme ve- ya ipekten gayri lifi mevad ile mah- lût olanlar. Evvelâ - Safi yün : (Bir metre mürabbainın sikleti 200 gramdan dún olanlar.)	1 600	5
	2. Bir metre mürabbainın sikleti 200 gramdan 600 grama kadar	1 400	5
	3. Bir metre mürabbainın sikleti 600 gramdan yukarı olanlar	1 300	5
	Saniyen - Arışı Pamuk :		
	1. Bir metre mürabbainın sikleti 200 gramdan dún olanlar	1 100	5
	2. Bir metre mürabbainın sikleti 200 - 600 grama kadar	900	5
	3. Bir metre mürabbainın sikleti 600 gramdan fazla olanlar	600	5

Tarife Numarast	Esami Eşya	Gümrük Resmi	Emsali Tezyid
	4. Apa ve kaba şayak ve adi keçi kılından mensuç şayaklar (Safi veya pamukla mahlût)	1 000	
406	Pencere camı ve adi düz veya oluklu cam levha :		
	Evvelâ - Beyaz ve nimbeyaz	35	5
	Saniyen - renkli ve dalgalı	80	5
	Salisen - Mine veya mahkûk (Çerçeveli olanlar da dahildir.)	660	5
416	Ayna camı (Silinmemiş) Mağaza camları (Mine ve mahkûk olanlar dahil değildir)	60	5
424	Demir veya çelikle mahlût demir, çubuk, saç, levha, müdevver, çember, dört köşe köşebent ve benzi Z.L.M.T. şeklinde olanlar	9	5
430	Şimendüfer ve tramvay için demir- yol çubuk ve traversleri	9	5
431	Dingil, yay, makas, tekerlek, tekerlek ortası ve kenarı, demir çember, üstüvale, volân ve işbu tarifenin başka yerlerin zikrolunmayan demir- den, çelikten şimendüfer		
	Gemi, köprü kaba alâti	40	5
453	Av tüfenkler ve aksamı	1 800	5
454	Av fişengi (Boş)	390	5
475	Çubuk, levha ve boru	60	5

İstihlak Rusumu

Çay
Kahve
Petrol
Pirinç
Margarin ve oleo margarin ve diğer şuhumu
hayvaniye
Sitearin mumu
Adi sabun
Yeni ve müstamel torba
Baharat
Kibrit
Mum kibrit
Sigara kâğıdı
Çalkmak taşı
Şeker
Bisküvi
Çikolata
Süt hulâsası
Şekerleme ve glikoz
Meşrubatı gayrı küliye, gazoz limanata ve
diğer bütün şekerli müstahzarat
Tömbek

Kırk kuruş kilosu
Yirmi kuruş kilosu
Altı kuruş kilosu
On kuruş kilosu
Seksen kuruş kilosu
Otuz kuruş kilosu
Beş kuruş kilosu
Beş kuruş kilosu
Otuz kuruş kilosu
1/2 kuruş 60 kibritlik beher kutusu
Bir kuruş 60 kibritlik beher kutusu
Bir kuruş elli yaprağı
Yirmi beş kuruş beheri
On beş kuruş kilosu

Muhtevi oldukları yüzde miktarındaki şeker-
nazararı bir istihlak resmine tabidir,
Kırk kuruş kilosu

Hükümetin Teklifi

Türkiye ve Belçika - Lüksemburg Gümrük İttihadı
beyninde münakit ticaret ve seyrisefain muahedena-
mesinin tasdikine mütedair layihai kanuniye
Madde 1. — Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika ve
Lüksemburg Gümrük İttihadı arasında 1927 senesi
ağustosunun yirmi sekizinci günü Ankara'da âkit ve
imza edilen ticaret ve seyrisefain muahedenamesi ka-
bul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2. — İşbu muahedenamenin icrayı ahkâ-
mına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

25 Kânunuevvel 1927

Başvekil
İsmet

Adliye Vekili
Mahmut Esat

Müdafaai Milliye Vekili
Mustafa Abdülhalik

Dahiliye Vekili
Şükrü Kaya

Maliye Vekâleti Vekili
İsmet

Nafia Vekili
Behiç

Ticaret Vekâleti Vekili
Mustafa Rahmi

Bahriye Vekâleti Vekili
Mustafa Abdülhalik

Hariciye Vekili
Doktor Tevfik Rüştü

Maarif Vekili
Mustafa Necati

Ziraat Vekili
Mustafa Rahmi

Sıhhiye ve Muaveneti
İçtimaiye Vekili
Doktor Refik